

13.05.2025

Dnro 1494/03.04.04.04.10/2023

Asia Kunnallisasiaa koskeva valitus

Valittaja Kalle Willman, Joutsa

Päätös, josta valitetaan

Joutsan kunnanhallituksen päätös 26.6.2023 § 149

Asian käsittely kunnassa

Kunnanhallitus on 29.5.2023 (§ 108) päättänyt ostaa Kiinteistö Oy Joutsan Talouskeskuksen osakkeet 1–3160, 9515–11565 ja 12098–12118 Lamminmäen Tilat Ky:ltä pöytäkirjan liitteenä olevan kauppakirjaluonnoksen mukaisilla ehdoilla. Kunnanhallitus on valtuuttanut teknisen johtajan allekirjoittamaan kauppakirjan ja muut kauppaan liittyvät asiakirjat.

Kalle Willman on oikaisuvaatimuksessaan vaatinut päätöksen kumoamista.

Kunnanhallitus on valituksenalaisella päätöksellään hylännyt oikaisuvaatimuksen.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Willman on vaatinut kunnanhallituksen päätösten kumoamista ja osakkeiden ostamista koskevan päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä.

Kunnanhallituksen kokouksissa samoja osakkeita koskevia myyntitarjouksia käsiteltäessä esteellisyydet ovat perusteetta vaihdelleet eikä esteellisyyksille ole esitetty pöytäkirjoissa riittäviä perusteluja. Kunnanhallitus on 19.12.2022 käsitellyt Lamminmäen Tilat Ky:n tekemää aiempaa myyntitarjousta samoista osakkeista. Tuolloin esittelijänä toimi kunnanjohtaja Harri Nissinen ja pöytäkirjanpitäjänä talous- ja hallintojohtaja Matias Penttinen. Kokouksesta poistuivat perustelemattoman intressijäävin perusteella kunnanhallituksen puheenjohtaja Pauliina Maukonen, kunnanhallituksen jäsen Martti Kuitunen ja valtuuston puheenjohtaja Heikki Kuurne. Nyt kyseessä olevaa myyntitarjousta

käsiteltäessä kunnanhallituksen kokouksissa 17.4., 29.5. ja 26.6.2023 Maukonen, Kuitunen ja Kuurne ovat kuitenkin osallistuneet asian käsittelyyn tai olleet läsnä sitä käsiteltäessä. Nissinen ja Penttinen ovat puolestaan esteellisinä poistuneet kokouksesta. Kunnanhallituksen kokouksissa ei ole menetelty hallintolain 29 §:n 2 momentin mukaisesti.

Kunnanhallituksen puheenjohtaja on vastoin hallintosääntöä ja ilman toimielimen päätöstä toiminut esittelijänä asiaa kunnanhallituksessa käsiteltäessä. Hallintosäännön mukaan kunnanjohtajan sijaisena toimii talous- ja hallintojohtaja ja vastaavasti tämän sijaisena hyvinvointi- ja sivistysjohtaja ja edelleen tekninen johtaja. Mikäli kaikki ovat esteellisiä tai estyneitä, esittelijä määrätään kunnanjohtajan päätöksellä.

Joutsan kunnan hallintosäännön 23 §:n mukaan tekninen johtaja päättää hankinnoista ja sopimuksista, joiden arvo ei ylitä 100 000 euroa. Viranhaltijaa ei voi määrätä tekemään tai päättämään asiaa tietyn sisällöllisesti. Kunnanhallitus on siten ylittänyt toimivaltansa.

Willmanille ei ole pyynnöstä huolimatta toimitettu kyseessä olevaa kiinteistöä koskevaa kuntokartoituslausuntoa. Lausuntoa ei ole toimitettu myöskään sitä pyytäneelle kunnanhallituksen jäsenelle, vaan talous- ja hallintojohtaja on 25.5.2023 sähköpostitse ilmoittanut kunnanhallituksen jäsenille, että lausunto liitetään kunnanhallituksen esityslistaan salaisena liitteenä. Liitettä ei ole kunnan verkkosivuilla julkaistussa pöytäkirjassa. Asiassa on menetelty asiakirjojen julkisuutta koskevien säännösten ja kuntalain 83 §:n vastaisesti.

Lausunnot ja selitykset

Kunnanhallitus on antamassaan lausunnossa todennut, että kunnanhallituksen jäsenten ja kokouksessa mukana olleen kunnanvaltuuston puheenjohtajan esteellisyys on asian käsittelyn alkuvaiheessa liittynyt tilojen toisen omistajan liiketoimintaan ja osakkuuteen käynnissä olleen osakeannin vuoksi. Yrityksen päätyessä konkurssiin tämä sidos raukesi, eikä esteellisyysperustetta enää ollut myöhemmissä käsittelyissä. Kunnanhallituksen puheenjohtaja on hallintosäännön 135 §:n nojalla toiminut esittelijänä, koska kunnanjohtaja ja talous- ja hallintojohtaja ovat olleet esteellisiä asian käsittelyssä. Asian valmistelijana on toiminut hyvinvointi- ja sivistysjohtaja. Kuntokartoitusta ei katsottu julkiseksi, koska se koski kiinteistöä omistavan yrityksen tiloja.

Willman on antamassaan selityksessä todennut, että myyntitarjouksen tehneen yhtiön toisen omistajan liiketoimintaan osallistumisen vaikutus esteellisyyteen ei ole päättynyt konkurssiin, vaan kunnanhallituksen jäsenet ja valtuuston puheenjohtaja ovat konkurssipesän toimijoina ja osallisina esteellisiä käsittelemään myyntitarjousta kunnanhallituksessa.

Kunnanjohtaja on hallinto-oikeuden tiedustelun johdosta ilmoittanut, että kunnanhallituksen toimivalta on perustunut hallintosäännön 21 §:n 2 momentin 2 kohtaan.

Willman on toimittamassaan lisäselvityksessä todennut, että hallintosäännön 23 §:n nojalla sopimuksen tekeminen olisi kuulunut kunnanjohtajalle.

Hallinto-oikeuden ratkaisu ja perustelut

Hallinto-oikeus ei tutki lisäselvityksessä esitettyä uutta toimivallan ylittämistä koskevaa valitusperustetta.

Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Lausuminen täytäntöönpanon kieltämistä koskevasta vaatimuksesta raukeaa asian tultua tällä päätöksellä ratkaistuksi.

Perustelut

Tutkimatta jättäminen

Kuntalain 135 §:n 3 momentin mukaan valittajan tulee esittää valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

Willman on vasta 23.4.2024 saapuneessa lisäselvityksessä vaatinut kunnanhallituksen päätösten kumoamista sillä perusteella, että kunnanhallitus on ylittänyt toimivaltansa päättämällä kunnanjohtajan päätösvaltaan kuuluvasta asiasta. Hänen valitusajan kuluessa esittämänsä toimivallan ylittämiseen liittyvä valitusperuste on koskenut vain sitä, että kunnanhallitus olisi määrännyt teknisen johtajan ratkaisemaan asian tietyllä tavalla. Lisäselvitys on saapunut hallinto-oikeudelle valitusajan päättymisen jälkeen, joten siinä esitetty valitusperuste on jätettävä myöhästyneenä tutkimatta.

Esteellisyys ja sitä koskevan kysymyksen ratkaiseminen

Sovellettavat säännökset ja määräykset

Kuntalain 97 §:n 2 momentin mukaan muun luottamushenkilön kuin valtuutetun sekä kunnan viranhaltijan esteellisyydestä säädetään hallintolain 27–30 §:ssä.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin mukaan virkamies on esteellinen:

— —

3) jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle läheiselleen;

— —

5) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;

— —

7) jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Hallintolain 29 §:n 2 momentin mukaan virkamies ratkaisee itse kysymyksen esteellisyydestään. Monijäsenisen toimielimen jäsenen ja esittelijän esteellisyydestä päättää kuitenkin toimielin. Monijäseninen toimielin päättää myös muun läsnäoloon oikeutetun esteellisyydestä.

Joutsan kunnan hallintosäännön 142 §:n 3 momentin mukaan toimielimen pöytäkirjaan merkitään asian käsittelytietoina muun muassa esteellisyys ja perustelut.

Esitetty selvitys ja oikeudellinen arviointi

Lamminmäen Tilat Ky on 27.3.2023 tehnyt kunnalle myyntitarjouksen Kiinteistö Oy Joutsan Talouskeskuksen osakkeista. Asiaa on käsitelty kunnanhallituksen kokouksissa 17.4. ja 29.5.2023 sekä oikaisuvaatimuksen johdosta 26.6.2023. Kunnanhallituksen pöytäkirjoihin tehtyjen merkintöjen mukaan kunnanjohtaja ja talous- ja hallintojohtaja ovat poistuneet edellä mainituista kokouksista asiaa käsiteltäessä yhteisöjäävin perusteella. Kunnanhallituksen 17.4.2023 (§ 75) tekemän päätöksen esittelytekstissä on mainittu, että kunnanjohtaja ja talous- ja hallintojohtaja ovat asiassa esteellisiä, koska he ovat kyseessä olevan kiinteistöosaakeyhtiön hallituksen jäseniä. Tuota asian aiempaa käsittelyä koskevat kirjaukset ovat sisältyneet kunnanhallituksen pöytäkirjaan 29.5.2023. Viranhaltijoiden esteellisyyttä koskevan ratkaisun perustelut ovat siten ilmenneet kunnanhallituksen pöytäkirjasta. Esitetyn selvityksen perusteella kyse on ollut viranhaltijoiden oma-aloitteisesta vetäytymisestä asian käsittelystä, minkä kunnanhallitus on hyväksynyt. Esteellisyyttä koskevaa kysymystä ei siten ole ollut tarpeen enemmälti käsitellä.

Lamminmäen Tilat Ky on tehnyt kunnalle kiinteistöosaakeyhtiön osakkeita koskevan myyntitarjouksen myös loppuvuonna 2022. Tuon myyntitarjouksen käsittely kunnanhallituksessa ei ole ollut nyt kyseessä olevan asian valmistelua. Sillä, että kunnanjohtaja ja talous- ja hallintojohtaja ovat osallistuneet aiemman myyntitarjouksen käsittelyyn, ei siten ole merkitystä nyt kyseessä olevassa asiassa.

Lamminmäen Tilat Ky:n aiemmin tekemää myyntitarjousta on käsitelty kunnanhallituksen kokouksessa 19.12.2022. Kunnanhallituksen puheenjohtaja Pauliina Maukonen, kunnanhallituksen jäsen Martti Kuitunen ja valtuuston puheenjohtaja Heikki Kuurne ovat pöytäkirjaan §:n 261 kohdalle tehdyntä merkinnän mukaan poistuneet kokouksesta asian käsittelyn ajaksi intressijäävin vuoksi. Nyt kyseessä olevaa myyntitarjousta kunnanhallituksessa käsiteltäessä mainitut luottamushenkilöt ovat osallistuneet asian käsittelyyn tai olleet läsnä sitä käsiteltäessä. Kunnanhallituksen hallinto-oikeudelle antaman lausunnon perusteella esteellisyyden on katsottu aiemmin muodostuneen siitä, että luottamushenkilöt ovat osallistuneet Lamminmäen Tilat Ky:n yhtiömiehen omistaman toisen yhtiön osakeantiin. Tuo yhtiö on kuitenkin asetettu konkurssiin ennen valituksenalaisen asian käsittelyä. Esteellisyys tulee ratkaista tapauskohtaisen harkinnan perusteella. Näin ollen se, että luottamushenkilöt ovat jääväneet itsensä aiempaa myyntitarjousta käsiteltäessä, ei yksin osoita, että he olisivat esteellisiä nyt kyseessä olevassa

asiassa. Asiassa ei ole osoitettu tai ilmennyt seikkoja, joiden perusteella kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden ostamista koskevasta ratkaisusta olisi odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa mainituille luottamushenkilöille. Luottamus heidän puolueettomuuteensa ei muutoinkaan ole hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettulla tavalla vaarantunut.

Kunnanhallituksen päätökset eivät ole syntyneet Willmanin esittämällä esteellisyyttä ja sen ratkaisemista koskevilla perusteilla virheellisessä järjestyksessä.

Asian käsittely puheenjohtajan selostuksen pohjalta

Joutsan kunnan hallintosäännön 135 §:n 5 momentin mukaan toimielin voi erityisestä syystä päättää, että asia käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta ilman viranhaltijan esittelyä.

Kunnanhallitus on käsitellyt osakkeiden ostamista koskevaa asiaa 17.4., 29.5. ja 26.6.2023 pidetyissä kokouksissaan. Asian on valmistellut hyvinvointi- ja sivistysjohtaja ja asiat on kokouksissa käsitelty puheenjohtajan selostuksen pohjalta. Kunnanhallituksen hallinto-oikeudelle antaman lausunnon mukaan asiasta on päätetty puheenjohtajan selostuksen pohjalta, koska kunnanjohtaja ja talous- ja hallintojohtaja ovat olleet asiassa esteellisiä. Kun kunnanhallituksen esittelijöinä toimivien viranhaltijoiden on katsottu olevan esteellisiä esittelemään asiaa, asian käsittelylle puheenjohtajan selostuksen pohjalta on ollut hallintosäännössä tarkoitettu erityinen syy. Kunnanhallitus on kokouksissa hyväksynyt kokousten esityslistat, joista on ilmennyt, että kunnanhallituksen puheenjohtaja toimii kyseessä olevien asiakohtien esittelijänä. Kunnanhallituksen on siten katsottava hyväksyneen tämän käsittelytavan. Kunnanhallituksen päätös ei ole virheellisessä järjestyksessä syntynyt sillä perusteella, että asia on käsitelty puheenjohtajan selostuksen pohjalta.

Kunnanhallituksen toimivalta

Kuntalain 39 §:n 3 kohdan mukaan kunnanhallituksen tulee, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa. Lainkohdan esitöiden (HE 268/2014 vp) mukaan tähän kunnanhallituksen päätösvaltaan sisältyy myös oikeus tehdä kunnan puolesta sopimuksia ja muita oikeustoimia valtuuston hallintosäännössä päättämässä rajoissa.

Joutsan kunnan hallintosäännön 21 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan kunnanhallitus päättää maa-alueiden, rakennusten ja laitteiden ostamisesta, vaihtamisesta ja lunastamisesta, kun kauppahinta ylittää 50 000 euroa.

Kunnanhallituksen oikaisuvaatimukseen antaman päätöksen perustelujen mukaan kunta on päätöksentekohetkellä omistanut Kiinteistöosakeyhtiö Joutsan Talouskeskuksen osakkeista noin 56 prosenttia. Se on päättänyt ostaa yhtiön loput osakkeet varmistaakseen rakennuksessa sijaitsevan kunnan pääkirjaston palveluiden säilymisen. Kaupparekisterin tietojen mukaan edellä mainitun yhtiön tarkoituksena on hallita Joutsan kunnan Joutsan kylässä

sijaitsevaa Pankinkulma-nimistä tilaa RN:o 4:342 sekä omistaa ja hallita tilalla sijaitsevaa liikerakennusta. Osakkeiden kauppahinta on 63 000 euroa.

Hallintosäännössä tekniselle johtajalle annettu toimivalta päättää sopimusten hyväksymisestä koskee sopimuksia, joiden tekeminen liittyy teknisen lautakunnan toimialaan kuuluvien tehtävien hoitamiseen. Kun otetaan huomioon hallintosäännön määräykset teknisen lautakunnan tehtävistä, tällaiseksi sopimukseksi ei ole katsottava liikerakennusta hallitsevan kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden kauppakirjaa, joka hyväksytään edellä mainitussa tarkoituksessa. Valtuuttaessaan teknisen johtajan allekirjoittamaan sopimuksen kunnanhallitus ei ole antanut Willmanin tarkoittamaa määräystä teknisen johtajan päätösvaltaan kuuluvan asian ratkaisemisesta vaan ainoastaan päättänyt hallintosäännön 147 §:n nojalla siitä, kuka allekirjoittaa kunnanhallituksen päätökseen perustuvan sopimuksen.

Kunnanhallitus ei siten ole valituksessa esitetyillä perusteilla ylittänyt toimivaltaansa osakkeiden ostamisesta päättäessään.

Muut valitusperusteet

Kuntalain 83 §:n 1 momentin mukaan luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta tietoja, joita hän toimessaan pitää tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 6 ja 7 §:n mukaan eivät ole vielä julkisia, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Kunnanhallitus on oikaisuvaatimukseen antamassaan päätöksessä todennut, että yksityisen omistamaa tilaa koskeva kuntoarvio sisältää julkisuuslain nojalla salassa pidettäviä tietoja ja että rakennuksesta teetetty kuntoarvio julkaistaan sitten, kun kiinteistö on siirtynyt kunnan omistukseen. Willmanin valituksessaan kertomankin perusteella kunnanhallituksen jäsenillä on ennen päätöksentekoa ollut mahdollisuus tutustua kuntoarvioon. Asiassa ei ole tullut esiin seikkoja, jotka osoittaisivat, että kunnanhallituksen jäsenet eivät olisi saaneet tietoja tai asiakirjoja, joita ovat pitäneet tarpeellisina, jotta asia on voitu ratkaista. Kysymys siitä, onko Willmanilla kunnanvaltuutettuna oikeus saada tieto asiakirjasta, ratkaistaan asiakirjapyynnön esittämisen jälkeen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyssä järjestyksessä. Kuntoarvion liittäminen pöytäkirjaan on ollut salassapitosäännösten mahdollistamissa rajoissa kunnan harkinnassa, koska laissa tai kunnan hallintosäännössä ei edellytetä esityslistan liitteiden liittämistä pöytäkirjaan.

Johtopäätös

Kunnanhallituksen päätökset eivät ole valituksessa esitetyillä perusteilla virheellisessä järjestyksessä syntyneitä eivätkä muutoinkaan lainvastaisia.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut
Kuntalaki 135 §
Hallintolaki 27 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (kunnallisvalitus).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Esittelijäjäsen Liisamaija Kangas

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Jussi-Pekka Lajunen, Marianne Kivistö ja Liisamaija Kangas.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös	Kalle Willman sähköinen asiointipalvelu / tavallinen tiedoksianto Oikeudenkäyntimaksu 270 euroa, laskutetaan myöhemmin (Tuomioistuinmaksulaki 2 § ja oikeusministeriön asetus tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta) Oikeudenkäyntimaksun määräämiseen saa vaatia oikaisua alla ilmenevällä tavalla.
Jäljennös maksutta	Joutsan kunnanhallitus, jonka on kuntalain 142 §:n mukaisesti ilmoitettava päätöksestä sähköpostitse

Ohje oikeudenkäyntimaksua koskevan oikaisuvaatimuksen tekemiselle

Maksun määräämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua maksun määränneeltä päätöksen esittelijältä kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimus toimitetaan Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle.

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden yhteystiedot

Postiosoite: Raatihuoneenkatu 1, 13100 HÄMEENLINNA
 Käyntiosoite: Arvi Kariston katu 5, 13100 HÄMEENLINNA
 Puhelinnumero: 029 56 42210
 Faksi: 029 56 42269
 Sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi
 Sähköinen asiointipalvelu: https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#

Puhelujen hintatiedot: 029 56 –alkuisiin numeroihin soittaessa puhelusta peritään vain soittajan oman operaattorin sopimuksen mukainen paikallisverkko- tai matkapuhelinmaksu.

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla <https://tuomioistuimet.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valitusaika luetaan siitä, kun ilmoitus päätöksestä on julkaistu kunnan tai kuntayhtymän yleisessä tietoverkossa.

Jos päätös on annettu asianosaiselle erikseen tiedoksi, valitusaika luetaan kuitenkin tiedoksisaannista. Vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon kirjeitse tavallisena tiedoksiantona lähetetystä päätöksestä seitsemäntenä päivänä päätöksen lähettämisestä, jollei vastaanottaja näytä tiedoksisaannin tapahtuneen tätä myöhemmin. Viranomaisen tietoon asiakirjan katsotaan kuitenkin tulleen kirjeen saapumispäivänä. Päätös on lähetetty päätöksen antopäivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta.

Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon sinä päivänä, jona päätös on vastaanotettu. Tiedoksisaantipäivän osoittaa vastaanottotodistus, saantitodistus tai tiedoksiantotodistus. Sijaistiedoksiannossa tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantotapaa vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä (sähköpostitse tai sähköisen asiointipalvelun kautta), jollei muuta näytetä. Päätös on lähetetty päätöksen antopäivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Sähköisen asiointipalvelun kautta todisteellisesti tiedoksi saadun päätöksen tiedoksisaantipäivä on päätöksen noutamispäivä asiointipalvelusta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot ja aukioloaika:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:	https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00 – 16.15